

L'organisaziun da la scola populara en Svizra

■ La gronda part da las scolaras e dals scolars en Svizra absolve la scola obligatorica en la scola publica da lur vischnanca da domicili; circa 5 % frequentan ina scola privata. La frequentaziun d'ina scola publica è gratuita. La responsabladad per la scola populara han ils chantuns. Els fixeschan ils plans d'instrucziun ed ils uraris e decidan davart ils meds d'instrucziun. Il manaschi da scola sco tal vegn organisà al nivel communal; perquai che la gliued è localmain francada fitg ferm, pon vegnir realisadas soluziuns adattadas al lieu.

En scola sa scuntran scolaras e scolars cun differents stadis da svilup, cun differents capacitads da prestaziun cun differents derivanzas socialas e linguisticas sco er cun differents comportaments. L'eterogenitad da prestaziun e da talent da las scolaras e dals scolars sco er l'eterogenitad culturala da las classes è ina gronda sfida per la scola. Cun mesiras correspondentas garantescha la scola in emperder cuminaivel. Las scolaras ed ils scolars pon profiter d'ina instrucziun differenziada ed individualisanta e vegnan sustegnids en moda individuala da las persunas d'instrucziun da la scola regulara u eventualmain da persunas specializadas (p.ex. pedagogas e pedagogs curativs da scola).

Plan d'instrucziun 21

Ina gronda maioritad da la populaziun svizra ha approvà l'onn 2006 l'art. 62 al. 4 da la Constituziun federala. Ils chantuns vegnan obligads tras quel d'armonisar las finamiras da furmaziun per tut ils stgalims. Ils 21 chantuns germanofons e plurilingvs en sa decidids da far quai cuminaivelmain en furma dal Plan d'instrucziun 21.

En general èn ils plans d'instrucziun d'ozendi organisads tenor stgalim da scola, la partiziun dals stgalims variescha dentant da chantun tar chantun. Sin plan nazional han ins per questa raschun defini trais ciclus ch'èn cumpatibels cun ils stgalims da scola en ils chantuns.

Per la fin da la 2. classa primara, da la 6. classa e da la scola populara vegnan pretendidas competenzas fundamentalas (standards nazionals da furmaziun) per tut las regiuns linguisticas en la lingua da scola, las linguas estras, en matematica ed en las ciencias natirals. Quellas èn era la basa per il Plan d'instrucziun 21.

Il Plan d'instrucziun 21 descriva en furma da competenzas tge che las scolaras ed ils scolars emprendan durant la scola populara. Per sviluppar ina cumpetenza basegni trais chausas: savair (savida e chapientscha per schliar in pensum; analizar e estructurar infurmaziuns), savair far (capacitad ed abilitad da nizzegiar ed applitgar la savida a moda pratica per

La scola populara ademplescha in'importanta funcziun d'integraziun: uffants che derivan da differents relaziuns socialas, linguisticas e culturalas frequentan la medema scola.

FOTO ALEXANDRA H./PIXELIO

uschia pudair schliar il pensum), vulair (esser pront, avair la tenuta e mussar engaschi per acquistar ed applitgar savida e capacitad).

Per mintga cumpetenza vegn il svilup da la savida e da la capacitad descrit en stgalims. Il Plan d'instrucziun 21 numna latiers per mintga ciclus las cumpetenzas da basa. Quellas inditgeschan ils stgalims da cumpetenza che las scolaras ed ils scolars duain cuntanscher fin a la fin dal ciclus. Els cuntanschan las cumpetenzas da basa en il decurs dal ciclus en differents muments. Bleras scolaras e blers scolars lavuran alura vi dals stgalims da cumpetenza cuntinuants.

L'incumbensa dal ciclus definescha vi da tge stgalim da cumpetenza ch'i sto vegnir lavurà a moda lianta en tge ciclus. Las scolaras ed ils scolars ston survegnir la pussaivladad da lavurar vi dals stgalims da cumpetenza che surpassan las cumpetenzas da basa che tutgan tar l'incumbensa dal ciclus.

Organisaziun da la scola obligatorica

Il stgalim primar – inclusiv dus onns scolina u ils emprims dus onns d'in stgalim d'entrada – cumpiglia otg onns. I dat intgins paucs chantuns en la Svizra tudestga, nua che la scolina n'è betg obligatorica u nua ch'ella vegn frequentada obligatoricain mo in onn. Ma er en quests cas va per regla la gronda maioritad dals uffants durant dus onns a scolina.

Tenor il Plan d'instrucziun 21 sa divida il stgalim primar en dus ciclus: l'emprim ciclus cumpiglia la scolina cun 1./2. classa ed il segund ciclus la 3.-6. classa. Sin il stgalim secundar I suonda il terz ciclus (7.-9. classa) che terminescha la scola obligatorica.

Scolina

A l'entrada en il stgalim primar (scolina u stgalim d'entrada) sa distinguan ils uffants areguard lur savida, lur capacitads, lur stadi da svilup e lur premissas linguisticas. Partind da questa eterogenitad

è la finamira quella, da svegliar il svilup e l'emperder da tut ils uffants. Il svilup da las cumpetenzas vegn promovì tras ambients da giugar e d'emperder interessants. Ils uffants s'acquistan pass per pass la basa da la cumpetenza sociala e da la moda da lavurar en scola. Il temp ch'els dovan per percurrer ils emprims onns da scola dependa da lur svilup intellectual e da lur madrezza emozionala; eventualmain survegnan ils uffants in sustegn tras mesiras specialas. En scolina resp. en il stgalim d'entrada s'orientescha l'instrucziun fermamain vi dal svilup dals uffants. L'instrucziun vegn organisada e concepida en emprima lingia en moda interdisciplinara. Il giu ha gronda impurtanza. Ils uffants vegnan manads pass per pass a l'emperder en ils secturs specialas.

Scola primara

Suenter la scolina resp. suenter il stgalim d'entrada vegnan instruids ils suandants secturs specialas e roms: linguas (lingua da scola, segunda lingua nazionala, englais); matematica; natira umana e societad; disegnar e furmar / lavurs a maun (textil e zambregiar); chant e musica; moviment e sport.

Differents tematicas sco l'utilisaziun da tecnologies novas d'infurmaziun e da comunicaziun, la promoziun da la sanadad, la furmaziun per in svilup persistent u la furmaziun politica vegnan savens instruidas en moda integrada en auters roms u secturs specialas.

Tar las mesiras da promoziun en la scola regulara tutgan tranter auter la promoziun d'uffants talentads, la promoziun linguistica, la promoziun linguistica per uffants da lingua estra, la promoziun en singuls roms, la logopedia, la psicomotorica e.u.v. Sch'il basegn da promoziun surpassa las pussaivladads da l'instrucziun regulara, vegnan applitgadas mesiras rinforzadas.

Giudicament da las scolaras e dals scolars

Il giudicament dals uffants en scolina resp. en il stgalim d'entrada n'enconuscha per regla naginas notas en cifras. Ils instruments per giuditgar èn savens fecls d'observaziun che servan sco basa per ils discurs da giudicament. Il giudicament è orientà a la promoziun e resguarda il svilup personal da l'uffant.

Il giudicament cun notas en cifras na cumenza betg en tut ils chantuns a medem temp. Durant ils onns da scola nua ch'i na vegnan anc betg fatgs attestats da notas, vegnan applitgads rapports senza notas davart l'emperder u autras proceduras da giudicament.

Sche las prestaziuns survegnan notas, tanscha la scala per regla dad 1 fin 6 (6 = megla nota; 4 = sufficient; sut 4 = insufficient). Per gronda part survegnan las scolaras ed ils scolars duas giadas per onn, a la fin d'in semester, in attestat da notas resp. in rapport davart l'emperder. Il giudicament da las prestaziuns en scola vegn duvrà sco basa per midar en la proxima classa (promoziun) e per midar en il proxim stgalim (resp. ciclus). La repetiziun d'ina classa è per gronda part prevista en las leschas chan-

tunalas da scola, vegn dentant applitgada differentamain. I pon vegnir ordinadas mesiras da promoziun specialas.

Uras da bloc

Las uras da bloc concernan l'organisaziun da la scola e concentreschan il temp d'instrucziun en plirs blocs. Ina clera concepziun da las structuradas temporales da la scola gida en spezial geniturs cun activitad da gudogn ad organisar la tgira d'uffants famigliara. En cas d'uras da bloc vegnan las lecziuns unidas ad entirs mezs dis. Tut tenor las cundiziuns localas ed ils basegns dal lieu vegnan applitgads differents models dad uras da bloc (tranter auter differenta estensiun temporala).

En cas d'uras da bloc «cumplessivas» stattan las scolaras ed ils scolars durant tschintg avantmezdis per almain trais uras e mez (u durant quatter lecziuns) e – tut tenor il stgalim da vegliadetgna – dad in fin a quatter suentermezdis sut la tgira da la scola. La maioritad dals chantuns ha scolaras cun uras da bloc cumplessivas.

Stgalim secundar I

Il stgalim secundar I da trais onns suonda il stgalim primar e respondenda en il Plan d'instrucziun 21 al terz ciclus (7.-9. classa). Per regla entran las scolaras ed ils scolars durant il 12avel onn da vegliadetgna en il stgalim secundar I. Las prestaziuns a la fin dal stgalim primar, la recomandaziun da la persuna d'instrucziun – savens resguardond ils geniturs – sco er per part in examen d'admissiun decidan davart l'attribuziun ad in tschert nivel da prestaziun dal stgalim secundar I.

Il stgalim secundar I promoiva il svilup e la furmaziun da la personalitad dals giuvenils ed als animescha d'emperder per vita duranta. El promoiva l'atgna responsabladad e l'atgna iniziativa ed envida da vesair e da schliar problems, da dumagnar conflicts e da lavurar individualmain u comunablamain. Ultra da quai prepara el per il stgalim secundar II.

Ils suandants secturs specialas e roms vegnan instruids sin il stgalim secundar I: linguas (lingua da scola, ina segunda lingua nazionala ed englais sco er facultativmain ina terza lingua nazionala); matematica; ciencias natirals (biologia, chemia, fisica); ciencias socialas ed umanas (tranter auter geografia, istorgia, furmaziun politica); musica, art ed art applitgà (furmaziun creativa, furmaziun textila e tecnica, musica); moviment e sanadad; economia da chasa; instrucziun da tscherna da professiun e da preparaziun a la professiun.

Er qua ston vegnir agiuntads ils secturs che pon vegnir instruids sco rom specific u en moda interdisciplinara (p.ex. applicaziun da las novas tecnologies d'infurmaziun e da comunicaziun, educaziun per in svilup persistent, promoziun da la sanadad, educaziun sexuala, educaziun interculturala, instrucziun dals meds da massa, etica e religiuns).

Models structurals sin il stgalim secundar I

Tut tenor il chantun vegn manà in model per il stgalim secundar I per tut il

chantun ubain surlascha il chantun a las vischnancas da tscherner tranter differents models (varietad da models).

Model dividi: L'attribuziun da las scolaras e dals scolars a differents tips da scola vegn fatga tut tenor lur nivel da prestaziun. Las scolaras ed ils scolars vegnan instruids en classes separadas, per part cun differents plans d'instrucziun e cun divers meds d'instrucziun. Per regla vegnan manads dus fin trais tips da scola cun denominaziuns che n'èn betg unitaras (Grischun: scola reala e scola secundara). La structura cun dus tips da scola distingua il tip da scola cun pretensiuns fundamentalas ed il tip da scola cun pretensiuns extendidas.

Model cooperativ: Il model cooperativ sa basa sin classes da tschep cun differents nivels da prestaziun. Las scolaras ed ils scolars vegnan attribuids ad ina classa da tschep tut tenor lur nivel da prestaziun. Las scolaras ed ils scolars frequentan tscherts roms en gruppas da nivel ch'èn differenziadas tenor las pretensiuns.

Model integrà: Il model integrà maina classes da tschep senza selezziun: Las scolaras ed ils scolars cun in different nivel da prestaziun frequentan la medema classa. La maschaida resta mantegnida. En tscherts roms ha lieu ina instrucziun da nivel ch'è differenziada tenor las pretensiuns.

Giudicament e finiziun dal stgalim secundar I

Ultra da l'attestat vegn fatg per regla in discurs da qualificaziun cun las scolaras e cun ils scolars sco er cun ils geniturs. Il comportament social, d'emperder e da lavurar po er far part dal giudicament. Rapports en scrit davart l'emperder vegnan utilisads darar. Per la promoziun en la proxima classa dovri ina media da tut las notas ch'è sufficienta, e per regla notas sufficientas en ils roms centrals.

Sch'in attestat è insufficient, na vegn fatga nagina promoziun en la proxima classa. La scolara u il scolar po repeter il stgalim da l'annada ch'è vegni frequentà sco ultim u cuntinuar cun la proxima classa en in nivel pli bass. I pon vegnir ordinadas mesiras da promoziun specialas.

I na dat però nagin examen final nazional da la scola obligatorica e pia er nagin attestat final respectiv.

Nova concepziun dals onns finals dal stgalim secundar I

Per preparar giuvenils il meglier pussaivel per midar al stgalim secundar II, han differents chantuns cumenzà a concepì da nov ils onns finals dal stgalim secundar I. En quest connex po vegnir fatga ina determinaziun da la posiziun da las scolaras e dals scolars gia a la fin dal penultim onn da la scola secundara. Uschia pon las scolaras ed ils scolars vegnir promovids sistematicain durant l'ultim onn da la scola secundara cun mesiras individualas. I vegnan rinforzadas lur cumpetenzas u eliminads deficits da l'emperder.

Lavurs da project e lavurs da finiziun u portfolios cun in profil da prestaziun personal dals giuvenils pon servir tranter auter als manaschis d'emprendissadi per giuditgar meglier la qualificaziun dals giuvenils per ina piazza d'emprendissadi. Differents chantuns adattan en quest connex ils cuntengs e la metodica da l'instrucziun da la tscherna da professiun e da la preparaziun per la professiun ed intensiveschan la collavuraziun tranter la famiglia, la scola, la cussegliaziun professiunala e l'economia.

La preschentaziun: Dossier «Scola populara»

Dapli infurmaziuns: chatta.ch/?hiid=2135 www.chatta.ch

Lehrplan Plan d'instrucziun Piano di studio 21

Rapport Realisaziun dal Plan d'instrucziun 21 en il Grischun

Infurmaziuns dal Chantun davart il Plan d'instrucziun 21.